

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 020/16

KLAGER: Ole Valaker
ADRESSE: ole.valaker@gmail.com
PUBLIKASJON: Gjengangeren
PUBLISERINGSDATO: 08.01.2016
STOFFOMRÅDE: Sport
SJANGER: Nyhet
SØKERSTIKKORD: Samtidig imøtegåelse
REGISTRERT: 08.01.2016
BEHANDLET I PFU: 18.02.2016
BEHANDLINGSTID: 40 dager
KLAGEGRUPPE: Privatperson (sjakkspiller/journalist)
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Gjengangeren publiserte fredag 8. januar 2016 en artikkel med tittelen «- Jeg føler meg halshogd og drept i denne saken».

Videre:

«Sjakkspiller Stein T. Bjørnsen slår tilbake mot beskyldningene om at han jukser. Han karakteriserer også sammenligningen mellom han og Magnus Carlsen som bare tull. De siste dagene har Norges sjakkmiljø vært tungt preget av [beskyldningene om juks](#) mot den blinde sjakkspilleren Stein Bjørnsen fra Horten. I et intervju med Gjengangeren forteller Bjørnsen nå hvordan han har hatt det de siste dagene.

- Jeg spiller på et helt annet nivå enn Magnus Carlsen. Det å sammenligne oss to må bare være for å skade meg, sier Stein T. Bjørnsen til Gjengangeren. Han mener at beskyldningene om juks er tatt ut av løse lufta:

- Jeg spiller ikke som noen datamaskin, og jeg har heller ikke på noen som helst måte tilgang på hjelp fra noe system under turneringer. Han forteller at han hvilken dag som helst, også for Gjengangeren, kan vise fram alt utstyret han mener han er avhengig av å benytte som blind når jeg spiller sjakk.

- Halshugget og drept

Bjørnsen er ikke nådig når han velger ord for å beskrive hvordan beskyldningene om juks har påvirket ham: - Jeg føler meg halshogd og drept i denne saken, og jeg ser fram til møtet i Norges Sjakkforbund 3. februar. Jeg har 100 prosent god samvittighet, og jeg er helt åpen for alle i forhold til det utstyret jeg benytter.

Han reagerer også på at ingen av dem som nå beskylder meg for juks ifølge ham var til stede på Fagernes under TV 2 Chess International. - Der ble alt utstyret mitt nøye kontrollert og funnet i orden, forteller han.

Kan ikke blindeskrift.

- Jeg kan ikke blindeskrift, og de siste årene har jeg benyttet lyd i stedet. Reglene for blinde tilsier at jeg kan bruke blindeskrift eller lyd, for min del en gammel diktafon, sier Bjørnsen. - Systemet mitt er analogt og umulig å jukse med, legger han til.

Vunnet mange

- Jeg har vunnet mange partier, men motstanderne er i de fleste tilfeller spillere som er ranket lavere enn meg. Jeg vil være helt sjanseløs i partier mot spillere på nivå med Magnus Carlsen, og derfor er påstandene om juks og sammenligningen med Carlsen så alvorlige at de må få et etterspill. Så slumper det selvsagt at også jeg kan spille noen geniale trekk, sier Stein T. Bjørnsen.

Han legger til at han ikke var noen nybegynner da han tok sjakken opp igjen for snart to år siden, og at han nå trener veldig mye sjakk.

Tittelen i avisutgaven dagen etter var «- Jeg er ikke Carlsen».

Nettartikkelen inneholder, som vist, en lenke i første avsnitt, til en artikkel i samme avis to dager tidligere, onsdag 6. januar. Denne artikkelen hadde tittelen «Sjakk-Stein anklages for juks» I artikkelen er det vist til og sitert fra nettstedet sjakkbloggen.no:

«Nettstedet har snakket med flere kilder som mener Bjørnsen ikke foretar trekk som innebærer feil av betydning. Dermed mener flere at Bjørnsens trekk er regnet ut av en computer.

- Jeg hadde ikke tenkt i de baner før jeg fikk et velbegrunnet tips. Jeg fant fram litt bortglemte Rybka 4 (en sjakkmaskin. journ.anm.) - og bingo! Det var 96 prosent samsvar. Magnus Carlsen har rundt 90 prosent på sitt beste, sier journalist og sjakktrener Ole Valaker. Han anser det som helt usannsynlig at dette er mulig uten å bruke maskin.»

KLAGEN:

Klager er den omtalte sjakktreneren Ole Valaker, som er sitert i artikkelen 6. januar (i papirutgaven dagen etter) hentet fra sjakkbloggen.no. Han er også intervjuet i VG. Klagen gjelder imidlertid artikkelen i Gjengangeren 8. januar og den gjelder utelukkende Vær Varsom-plakatens punkt 4.14, retten til samtidig imøtegåelse.

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Partene har vært i kontakt med sikte på å løse saken i minnelighet, uten at dette har ført fram.

TILSVARSRUNDEN:

Gjengangeren avviser klagen. Avisen tolker klagen slik:

«Påstand: Gjengangeren gjør seg skyldig et «brudd på tilsvarensretten» (les; imøtegåelsesretten) og «enkildejournalistikk». Artikkelen 8. januar omhandler angivelig «i hovedsak (klagerens) uttalelser til Sjakkbloggen.no og VG Nett, som (...) Bjørnsen får kritisere fritt». Klageren «har ikke fått mulighet til å forklare eller forsvare» seg og anfører at det er hans «uttalelser og vurderinger (Bjørnsen) retter seg inn mot». Videre mener klageren at Gjengangeren anonymiserer «den angrepne for å omgå tilsvarensretten» og at vi dels forklarer dette med «å skylde på en travel hverdag» samt at Gjengangeren mener klagerens «uttalelser til andre medier fritar Gjengangeren for tilsvarensrett».

Videre:

«Gjengangeren lagde det første oppslaget om juks-anklagene mot sjakkspiller Bjørnsen hovedsakelig på bakgrunn av artikler i andre medier. Hovedsaken gjør rede for anklagene om juks, undersaken er den anklagedes tilsvarens. Saken har stor interesse og figurerte 6. januar på flere nettsted. Som lokalavis for Bjørnsens hjemsted var det viktig å dekke dette grundig, med de kilder som var tilgjengelig. Vi konsentrerte oss om å få Bjørnsen i tale, men lyktes ikke med dette, som det framgår av artikkelen. Resultatet er et oppslag der vi siterer andre medier, som ikke er ideelt, men den best mulige løsningen. Saken ble også publisert på nett, gjengangeren.no, med lenker til de opprinnelige artiklene. Gjengangeren mener den påklagede artikkelen, der sjakkspiller Bjørnsen tar til motmæle ikke utløser klagerens rett til samtidig imøtegåelse. «Klageren er en av flere kilder i den opprinnelige artikkelen, som anklager Bjørnsen for juks, som Bjørnsen nødvendigvis får tilsvarens til. Artikkelen bringer mer informasjon om hvordan Bjørnsen oppfatter situasjonen. Denne utløser etter vårt syn ikke tilsvarensrett (les; imøtegåelsesrett) hos en av hans kritikere, klageren Valaker.» Avisen mener man på dette stadiet hadde gått over til «en løpende meningsutveksling». «Vi prioriterte derfor ikke ressurser for å innhente kommentarer til dette.» Avisen viser her til tilsvarensretten, Vær Varsom-plakatens punkt 4.15. Det vises også til at det er kommunisert med klageren at spaltene er vidåpne for ytterligere kommentarer fra hans side: «Dersom du ønsker å bringe reaksjoner på Bjørnsens uttalelser til våre leseres oppmerksomhet, vil vi publisere disse så raskt som mulig. Enten du ønsker leserbrev eller en nyhetsartikkel.»

Klageren anfører at han ikke var klar over at han var navngitt i artikkelen 7. januar (ikke innklaget), noe han gjør saken enda klarere. «Bjørnsens svar 8. januar handler i stor grad om mitt utspill. Se på tittel og ingress. Vi snakker om Carlsen-sammenligningen og funnene på maskinen Rybka. Dessuten får Bjørnsen i brødteksten snakke om de som ikke var til stede. Det må være Atle Grønn eller meg.» Det anføres også at avisen heller ikke har snakket med andre kritikere av Bjørnsen.

Klageren peker på at Gjengangeren har en påtakelig ensidighet i sin omtaler av saken og viser til at avisen stadig omtaler Bjørnsen som sjakkgeni på tross av sterke mistanker om juks.

Gjengangeren har ikke hatt ytterligere kommentarer.

